

Monitoring Lasów HCVF w 2023 r.

Kategoria 1.1.a. – Lasy w rezerwach przyrody oraz lasy w parkach narodowych

W roku 2023 w rezerwach Nadleśnictwa Bielsko istotnym zagrożeniem była penetracja terenu przez turystów w okresie wysypu grzybów, zaśmiecanie, a także zamieranie świerczyn i jesionów. Sukcesja So i Brz oraz okresowe obniżenie wód to zagrożenia dla torfowiska w rezerwacie „Rotuz”. W rezerwacie „Rogalice” na terenie Nadleśnictwa Brzeg istotne zagrożenie stwarzają rośliny inwazyjne i synantropijne. W rezerwacie „Barucice” występuje zamieranie jesionu i dębu. Nadmierna ilość samosiewu grabowego utrudnia wzrost roślin dna lasu. W rezerwacie „Leśna Woda” widoczne jest oddziaływanie leja depresji kopalni piasku w Leśnej Wodzie. Wydzielanie się posuszu bukowego i dębowego ma miejsce w rezerwacie „Lubsza”. Na terenie rezerwatu „Przylesie” występuje zamieranie jesionu. W rezerwacie Grapa na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia istotnym problemem jest zamieranie jesionu oraz antropopresja. W rezerwacie Gawroniec słabo odnawia się jodła co spowodowane jest dużym zwarcim i ekspansywnym odnowieniem buka. W rezerwach Nadleśnictwa Namysłów występuje zamieranie jesionu i buka. W rezerwacie Śnieżycy położonym na terenie Nadleśnictwa Prudnik występuje zamieranie jesionu wyniosłego. W rezerwacie Las Dąbrowa na terenie Nadleśnictwa Rudziniec ekspansja rdestowca spowodowała degradację siedliska w rezerwacie Las Dąbrowa. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w rezerwacie Rozumice istotne zagrożenie związane jest z zamieraniem jesionu i degradacją siedlisk. W rezerwach Nadleśnictwa Strzelce Opolskie: Tęczynów, Biesiec i Lesisko, występuje zamieranie pierwszego piętra bukowego. Bujne podszyty i podrosty zagłuszają roślinność runa. Pojawia się posusz. Drogi rozjeżdżane są przez quady.

Kategoria 1.1.b. – Lasy w parkach krajobrazowych oraz w strefach „ochrony krajobrazowej” parków narodowych i rezerwatów przyrody.

W lasach położonych na terenie Nadleśnictwa Bielsko w Beskidzie Śląskim i Beskidzie Małym istotnym problemem jest penetracja lasu przez turystów i zbieraczy płodów runa leśnego, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, a także fragmentacja siedlisk w wyniku rozbudowy infrastruktury technicznej i turystycznej. Na terenie Nadleśnictwa Brzeg w Stobrawskim Parku Krajobrazowym wystąpiły następujące zagrożenia: zamieranie jasionu, dębu, brzozy, sosny spowodowane zmianami klimatycznymi, chorobami grzybowymi oraz jemiołą w drzewostanach sosnowych. Obniżony poziom wód gruntowych skutkuje wydzielaniem się posuszu dębowego i bukowego. We wschodniej części leśnictwa Barucice, leśnictwie Nowy Świat oraz leśnictwie Roszkowice występują pędraki. Występują tu również: stepowienie siedlisk, susza oraz ekspansja przymiotna

kanadyjskiego na uprawach leśnych, lokalne podtopienia, sukcesja inwazyjnej robinii akacjowej. W Nadleśnictwie Olkusz rozjeżdżanie quadami i motorami crossowymi powoduje degradację siedlisk w leśnictwach: Pomorzany, Żurada i Sierbowice. Fragmentacja terenów parków krajobrazowych jest spowodowana także budową obwodnicy Zawiercia. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w leśnictwie Stanica na powierzchni 0,2 ha stwierdzono zalanie wodą przez bobry. W Nadleśnictwie Siewierz w Leśnictwie Włodowice w otulinie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd istotnym zagrożeniem jest wzmożony ruch turystyczny. Na terenie Nadleśnictwa Sucha zagrożeniem dla lasów chronionych w parkach krajobrazowych jest wydzielanie się posuszu spowodowane przez jemiolę. Trwale uszkodzone jest runo spowodowane wjazdami pojazdów – motocykli typu cross. Na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie bujne podszyty i podrosty zagłuszają roślinność runa. Istotny wpływ na walory ochronne lasów HCVF kategorii 1.1.b. Nadleśnictwa Złoty Potok ma zagrożenie spowodowane działalnością owadów (pędrak) oraz gryzoni (bóbr).

Kategoria 1.2. – ostoje zagrożonych i ginących gatunków.

Uszkodzenia w tej kategorii lasów na terenie Nadleśnictwa Brzeg w Leśnictwie Kuźnica Katowska na Karłowickich Łąkach wystąpiły w związku z zanikaniem krwiściągu, rośliny niezbędnej w rozwoju modraszków. Zagrożenie w tej kategorii lasów HCVF stanowi również penetracja miejscowej ludności, ale także wydzielanie się posuszu. Zagrożenie dla jęczyczki syberyjskiej występującej w Nadleśnictwie Koniecpol stanowi okresowe zalewanie stanowiska tej rośliny powodowane działalnością bobrów oraz intensywnymi opadami deszczu. Na terenie Nadleśnictwa Lubliniec w leśnictwie Łopian zaobserwowano degradację siedliska na powierzchni 0,02 ha spowodowaną nadmiernym zalaniem drzewostanu i w konsekwencji rozpoczęciem rozpadu. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w leśnictwie Nędza stwierdzono wydzielanie się posuszu z powodu występowania przyplaszczka, kornika ostrozębnego i jemioli. W tej kategorii lasów HCVF na terenie Nadleśnictwa Siewierz stwierdzono zmianę stosunków wodnych polegającą na osuszeniu terenu i sukcesję niepożądanych gatunków. Natomiast na terenie Nadleśnictwa Sucha stwierdzono wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników. Na terenie Nadleśnictwa Zawadzkie, na powierzchni 0,39 ha stwierdzono częściowe i czasowe wysychanie spowodowane warunkami atmosferycznymi.

Kategoria 2. Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej.

Na terenie Nadleśnictwa Sucha odnotowano wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników.

Kategoria 3.1. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – buczyny storczykowe, świetliste dąbrowy, lasy zboczowe, bory, brzeziny i świerczyny bagienne.

Na terenie Nadleśnictwa Bielsko w Leśnictwach: Lipnik, Bystra, Zabrzeg, Kamienica Wielka Łąka i Jaworze zidentyfikowano zagrożenia wynikające z penetracji lasu przez turystów, nielegalnego ruchu pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielania się posuszu świerkowego, zaśmiecania lasu, wywrotów i złomów w wyniku porywistych wiatrów.

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz na siedlisku ciepłolubnej buczyny wykonywane są wykopaliska archeologiczne. Na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie bujne podrosty i podszyty zagłuszają roślinność runa. Na terenie Nadleśnictwa Zawadzkie, stwierdzono suszę glebową na powierzchni 3,42 ha. Nie potwierdzono obecności siedliska 91D0.

Kategoria 3.2. – Ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – grądy, buczyny, jedliny, łęgi, świerkowe bory górnośląskie, dolnośląskie bory jodłowe – świerkowe.

Na terenie Nadleśnictwa Bielsko zagrożeniem na siedliskach przyrodniczych jest penetracja lasu przez turystów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, urbanizacja terenów przyległych do lasu, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, a także wywroty i złomy pojawiające się w wyniku porywistych wiatrów oraz zmiana stosunków wodnych. Na siedliskach przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Lasy Barucickie na terenie Nadleśnictwa Brzeg występuje osłabienie drzewostanów w wyniku wahania oraz obniżonego stanu wód gruntowych. Występują tu choroby grzybowe, zamieranie jesionu, dębu, brzozy. Szkody wyrządzone przez zwierzynę - wydeptywanie roślin chronionych i wskaźnikowych (listera jajowata, kukułka Fuchsa), zgryzanie odnowień bukowych przez sarny i jelenie. Długotrwanie utrzymująca się susza, wysoka temperatura, nadmierny rozwój glonów w zbiornikach wodnych starorzeczy. Obniżenie poziomu wód gruntowych, degradacja szaty roślinnej w zmiennowilgotnych łąkach trzęślicowych. W lasach łęgowych redukcja aparatu asymilacyjnego u dębów. W łęgach występuje pomór topoli, usychanie koron, jemiola. Wydziela się posusz jesionowy i brzozowy. W Nadleśnictwie Brynek obniża się poziom wód gruntowych w Leśnictwie Potempa na powierzchni 3,46 ha. Zmiany poziomu wód gruntowych występują także na powierzchni 10,22 ha użytku ekologicznego Torfowisko w Kotach oraz w Leśnictwie Nowa Wieś oddz. 190 g,i na powierzchni 2,82 ha. W siedliskach przyrodniczych Nadleśnictwa Kłobuck wystąpiły podtopienia spowodowane przez bobry. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie znaczącą przyczyną degradacji siedlisk jest zamieranie jesionu. Występują tu wywroty i złomy. Ponadto obserwowany jest naturalny rozpad drzewostanu oraz zalanie wodą. Zamieranie lipy porażonej jemiolą oraz zagłuszające roślinność runa podszyty i podrosty występują na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie. Na terenie Nadleśnictwa Sucha, na skutek działalności korników wydziela się posusz świerkowy. Z kolei jemiola powoduje wydzielanie się posuszu jodły.

Kategoria 4.1. – lasy wodochronne

Istotne zagrożenia dla tej kategorii lasów HCWF wystąpiły na powierzchni 9754,10 ha w Nadleśnictwie Bielsko, gdzie znaczącą rolę odgrywają czynniki antropogeniczne takie jak: penetracja lasu przez turystów i zbieraczy płodów runa leśnego, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, zaśmiecanie lasu, fragmentacja siedlisk w wyniku rozbudowy infrastruktury turystycznej, rozpalanie ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Zidentyfikowano tu również zagrożenia biotyczne i abiotyczne, takie jak wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów. Na terenie Nadleśnictwa Brzeg w lasach wodochronnych stwierdzono zakłócenia poziomu wód gruntowych, osłabienie drzewostanów, szkodniki wtórne, choroby grzybowe, zamieranie jesionów, liczne wydzielanie się posuszu sosnowego i brzoźowego, zamieranie dębu, pędraki. Cyklicznie występują tu silne wiatry. Niekorzystny jest wpływ stawów rybnych na stosunki wodne. Występują lokalne podtopienia. Na terenie Nadleśnictwa Chrzanów w Leśnictwie Bobrek, na obszarze szkód górniczych, na powierzchni 2,05 ha stagnuje woda. Na terenie Nadleśnictwa Katowice występują antropogeniczne szkody w leśnictwie Giszowiec. Są to szkody górnicze oraz duża penetracja ludzi. Na obszarze Nadleśnictwa Kędzierzyn, występuje osuszenie terenu, a także widoczny jest negatywny wpływ strefy przemysłowej. Na terenie Nadleśnictwa Kłobuck wystąpiły istotne szkody wyrządzone przez bobry w postaci podtopień. W Nadleśnictwie Lubliniec niewłaściwe odwodnienie niektórych powierzchni doprowadziło do nadmiernego zalania drzewostanów i w konsekwencji postępujący ich rozpad. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w Leśnictwie Baborów istotnym zagrożeniem dla walorów ochronnych lasów wodochronnych jest zamieranie jesionu, i degradacja siedlisk. Na terenie Nadleśnictwa Sucha istotnym zagrożeniem dla lasów wodochronnych jest zamieranie jesionu. Na terenie Nadleśnictwa Złoty Potok występują zagrożenia spowodowane działalnością bobrów.

Kategoria 4.2. – lasy glebochronne

Istotne zagrożenia dla tej kategorii lasów HCWF wystąpiły w Nadleśnictwie Bielsko, w Leśnictwach Lipnik, Straconka, Bystra, Biła, Salmopol, gdzie zidentyfikowano penetrację lasu przez turystów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów. Problem stanowi także rozbudowa infrastruktury turystycznej i zmiana stosunków wodnych. W Leśnictwie Baborów na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie zagrożeniem dla walorów ochronnych lasów glebochronnych jest zamieranie jesionu, topoli, erozja wodna i degradacja siedlisk. Istotne zagrożenia w postaci obniżenia poziomu wód gruntowych, patogenów grzybowych, szkód od zwierzyny płowej wystąpiły na terenie Nadleśnictwa Sucha.

Kategoria 6 – lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności.

Na terenie Nadleśnictwa Brzeg w lasach kluczowych dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności występuje posusz, który zagraża bezpieczeństwu osób. Antropogeniczne zmiany przy kaplicy Św. Huberta w leśnictwie Giszowiec występują na terenie Nadleśnictwa Katowice. W Nadleśnictwie Olkusz leśnictwie Żurada zagrożenia dla walorów ochronnych lasów kluczowych dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności jest niszczenie obiektu wskutek jazdy quadami i crossami. W Nadleśnictwie Strzelce Opolskie zamiera lipa porażona jemiolą.